

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลงทุนนั้นเป็นการพัฒนาประเทศอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการลงทุนจากนักลงทุนภายในประเทศหรือนักลงทุนต่างประเทศก็ตาม โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากการลงทุนนั้นก่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตในรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้มีการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ รวมถึงยังก่อให้เกิดการจ้างแรงงานภายในพื้นที่ที่ทำการลงทุนทำให้ปราศจากปัญหาการว่างงาน

ประเทศที่กำลังพัฒนาจึงมีความจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนโดยการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในประเทศของตนจากนักลงทุนทั้งภายในประเทศและนักลงทุนต่างประเทศให้มากที่สุด ซึ่งก็รวมถึงประเทศไทยด้วย มาตรการต่างๆ นั้นมีอยู่ด้วยกันหลายประการ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือมาตรการทางกฎหมายที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้มีการลงทุนเพราะมีการให้หลักประกันและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านภาษี และสิทธิประโยชน์ทางด้านต่างๆ ให้กับนักลงทุนที่ลงทุนในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายเพื่อสนับสนุนให้มีการลงทุนไว้เป็นการเฉพาะคือพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ได้กล่าว มีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการส่งเสริมการลงทุนคือ บทบัญญัติเกี่ยวกับหลักประกันและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่ให้กับนักลงทุน เนื่องจากผู้ที่ลงทุนทำธุรกิจในประเทศใดนั้น มักให้ความสำคัญกับมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนของประเทศนั้นๆ เป็นสำคัญด้วย โดยบทบัญญัติในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ได้ให้หลักประกันและการคุ้มครองสำหรับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศได้แก่

รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ

รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่แข่งขันกับผู้ได้รับการส่งเสริม

รัฐจะไม่ทำการผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลชนิดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบได้

รัฐจะไม่ควบคุมราคาจำหน่ายของผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับอนุญาตให้ส่งออกนอกราชอาณาจักรได้เสมอไปซึ่งผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

รัฐจะไม่อนุญาตให้ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าเป็นชนิดเดียวกันกับที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบได้โดยมีคุณภาพใกล้เคียงกันและมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนได้ให้ หลักประกันและการคุ้มครองนักลงทุน มีอยู่ในหลายประการ รวมทั้งหลักประกันในเรื่องการโอนกิจการของนักลงทุนมาเป็นของรัฐ ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 43 ใจความว่า “รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ” ทำให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจในการลงทุนภายในประเทศมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการโอนกิจการหรือทรัพย์สินของนักลงทุนมาเป็นของรัฐเป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงกันมากและเป็นเวลานานแล้วทั้งในด้านกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ สาเหตุในการโอนกิจการของนักลงทุนไปเป็นของรัฐเนื่องจากนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป หรือการขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างองค์กรของรัฐกับเอกชนซึ่งเมื่อนักลงทุนประกอบกับมีหลักของกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องอำนาจเหนือดินแดนของรัฐที่ว่า “รัฐมีอำนาจเหนือบุคคลและทรัพย์สินที่อยู่ภายในดินแดนของตน” ดังนั้น กิจการของนักลงทุนไม่ว่าจะเป็นของนักลงทุนไทยหรือนักลงทุนต่างด้าวก็ย่อมตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐของประเทศผู้รับการลงทุนตามหลักดินแดน

ดังนั้นแม้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนจะให้หลักในการโอนกิจการของนักลงทุนไว้ในมาตรา 43 ดังกล่าวแต่จากการศึกษา พบว่า กิจการของนักลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนอาจถูกโอนกิจการมาเป็นของรัฐได้ตามกฎหมายอื่น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 42 ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีการบัญญัติไว้ใจความว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะกิจการของรัฐเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน การอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งทางประวัติศาสตร์ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนและประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุนัดอุปประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสามและการเรียกคืนค่าทดแทนที่خذไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 ซึ่งก็ได้มีการบัญญัติถึงหลักกฎหมายในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไว้ในมาตรา 5 ใจความว่า

เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใดๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มีบทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนไว้ในกฎหมายอื่น โดยเฉพาะแล้วถ้าจะต้องดำเนินการเวนคืนเพื่อกิจการตามกฎหมายดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะมีมติให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้แทนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนตามวรรคหนึ่ง จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 42 บัญญัติคล้ายกับ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า การโอนกิจการไปเป็นของรัฐนั้นเป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักลงทุนว่าสามารถทำได้ แต่จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนก็มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเรื่องดังกล่าว

สำหรับการโอนกิจการของนักลงทุนอาจมีการโอนไปทั้งหมดหรือโอนเฉพาะบางส่วนก็ได้ ซึ่งหากโอนไปทั้งหมดแล้วมีการจ่ายค่าทดแทนปัญหาที่คงไม่เกิดแต่หากมีการโอนบางส่วนก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้ โดยเฉพาะปัญหาในส่วนที่เหลือจากการโอน นักลงทุนจะอย่างไร ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 จึงได้บัญญัติทางแก้ปัญหานี้ในมาตรา 19 บัญญัติว่า ในกรณีที่ต้องเวนคืน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นแต่เพียงบางส่วน เจ้าของจะร้องขอให้เจ้าหน้าที่เวนคืนส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งใช้การไม่ได้แล้วด้วยก็ได้

กรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ยอมเวนคืนตามคำร้องขอของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ส่วนที่เหลือนั้น เจ้าของมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา 6 หรือ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ถือว่ารัฐมนตรีวินิจฉัยให้เจ้าหน้าที่เวนคืนตามคำร้องขอของเจ้าของ

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้นำมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 33 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติมาตรา 19 มิใช่กฎหมายที่บัญญัติในเรื่องของการโอนกิจการของนักลงทุนไว้โดยเฉพาะ จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ พระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 นั้น โดยเจตนามิใช่กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการโอนกิจการของนักลงทุนโดยเฉพาะ และมาตรา 19 นี้จะนำมาปรับใช้ในการโอนกิจการของนักลงทุนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนได้หรือไม่ เนื่องจากการโอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นกิจการของนักลงทุนอาจมีการโอนบางส่วนซึ่งมีจำนวนน้อย และยังสามารถใช้งานได้ตามปกติในขณะที่หากมีการโอนส่งปลูกสร้างไปบางส่วนทำให้ส่วนที่เหลืออยู่ไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติก็จะทำให้กิจการของนักลงทุนได้รับความเสียหาย นักลงทุนสามารถเรียกร้องให้รัฐโอนกิจการไปทั้งหมดได้หรือไม่

พระราชบัญญัติการเวนคืนได้บัญญัติออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยเฉพาะจึงให้อำนาจรัฐมนตรีในการพิจารณา ในขณะที่กิจการของนักลงทุนไม่มีกฎหมายให้อำนาจหน่วยงาน หรือรัฐมนตรีในการพิจารณาชี้ขาดทำให้มีการวินิจฉัยถึงความเหมาะสมของหน่วยงาน และรัฐมนตรีที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการเวนคืนสามารถนำมาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดการโอนกิจการส่วนที่เหลือของนักลงทุนได้หรือไม่

ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนกำหนดคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดนั้น มีความเหมาะสมในการโอนกิจการของนักลงทุนหรือไม่ ผลของการใช้มาตรา 19 ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนนั้น อาจขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศในข้อที่ว่าค่าทดแทนจากการโอนกิจการจะต้องจ่าย “ทันที” ซึ่งความล่าช้าในการพิจารณาค่าสินไหมทดแทนจะทำให้ให้นักลงทุนได้รับค่าทดแทนล่าช้า นักลงทุนจะมีมาตรการในการตอบโต้ภาครัฐได้อย่างไร

ปัญหาการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์บางส่วนแล้ว ส่วนที่เหลือจากการเวนคืนทำให้นักลงทุนไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ นักลงทุนสามารถเรียกร้องให้ภาครัฐเวนคืนกิจการส่วน

ที่เหลืออย่างไร คณะกรรมการในการพิจารณาในส่วนของอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการส่วนที่เหลือว่ายังสามารถประกอบกิจการตามเจตนาของนักลงทุนต่อไปได้หรือไม่

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนกิจการของนักลงทุนมาเป็นของรัฐ: ศึกษากรณีการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือ เพื่อมาปรับใช้ในการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือของนักลงทุนมาเป็นของรัฐ ให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมแก่นักลงทุนผู้เป็นเจ้าของกิจการ อันเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อให้นักลงทุนมั่นใจในการมาลงทุนยังประเทศไทยสมดังเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ในการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือของนักลงทุน
2. เพื่อศึกษาประวัติและแนวคิดเกี่ยวกับการ โอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือ ของนักลงทุน
3. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการ โอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือของนักลงทุนในต่างประเทศและภายในประเทศ
4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการ โอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการส่วนที่เหลือของนักลงทุน
5. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายส่งเสริมการลงทุน

สมมุติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ได้บัญญัติคุ้มครองนักลงทุน โดยมีมาตรการที่จะไม่โอนกิจการของนักลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมาเป็นของรัฐ แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ประกอบกับพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 มีบทบัญญัติให้มีการ โอนอสังหาริมทรัพย์อันมีผลกระทบต่อกิจการของนักลงทุน และเมื่อมีการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการแต่เพียงบางส่วน ก็ทำให้อสังหาริมทรัพย์ส่วนที่เหลือไม่สามารถประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ และการนำบทกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการส่วนที่เหลือ ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับนักลงทุน เพราะไม่มีองค์กรที่กำหนดค่าทดแทนโดยตรง ซึ่งเป็นเหตุให้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนไม่สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในเรื่องการจูงใจให้นัก

ลงทุนมาลงทุนในประเทศไทย หากได้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนให้มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของนักลงทุนได้ทั้งหมด โดยเฉพาะในกิจการส่วนที่เหลือจากการเวนคืน ให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยจะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะทำการวิจัยโดยการศึกษจากกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการของนักลงทุนมาเป็นของรัฐ โดยศึกษาจากตัวบทกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่ใช้บังคับ หนังสือต่างๆ วิทยานิพนธ์ บทความ Internet รายงานการวิจัยจากห้องสมุดหรือจากสถาบันต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยวิธีการเขียนพรรณนาและวิเคราะห์

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 พระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ศึกษาวิจัยวิธีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในส่วนที่เหลือ องค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างในส่วนที่เหลือ ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด” ตามบทบัญญัติมาตรา 19 วรรคสาม ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าทดแทน จำนวน และองค์กร ความไม่สอดคล้องของพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 กับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือของนักลงทุน
2. ทำให้ทราบประวัติ แนวคิด และความหมายของการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการของนักลงทุน
3. ทำให้ทราบกฎหมายเกี่ยวกับการโอนอสังหาริมทรัพย์ในส่วนที่เหลือ ของนักลงทุนในต่างประเทศและภายในประเทศ

4. ทำให้ทราบปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการในส่วนที่เหลือของนักลงทุน

5. ทำให้ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายส่งเสริมการลงทุน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจการ หมายถึง การงานที่ประกอบ, ธุรกิจ
 2. การเวนคืน หมายถึง การบังคับเวนคืนที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น (พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 มาตรา 4)

3. การโอนกิจการ หมายถึง การที่รัฐใช้อำนาจเข้าครอบครองหรือควบคุมกิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐ โดยมีการจ่ายค่าทดแทนหรือไม่ก็ได้

4. การโอนกิจการเป็นของรัฐ หมายถึง ความหมายของการโอนกิจการเป็นของรัฐ ไม่ได้มีการบัญญัติความหมายไว้ แต่มีการให้ความหมายของคำว่า การโอนเป็นของรัฐ ซึ่งตรงกับคำว่า Nationalization ในภาษาอังกฤษ

L' Institut de Droit International ของฝรั่งเศส ได้ให้ความหมายว่า “การโอนเป็นของรัฐ” คือ “การโอนกิจการต่างๆ มาเป็นของรัฐโดยวิธีทางตามกฎหมายเพื่อประโยชน์มหาชนไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิส่วนบุคคลในลักษณะการจัดการหรือการควบคุมโดยรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งรัฐสามารถที่จะกำหนดเป้าหมายแนวทางใหม่ให้กับทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้โอนมาเป็นของรัฐ”

White ให้ความหมายว่า “การโอนเป็นของรัฐ” คือ “การที่ทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์โอนจากเอกชนไปเป็นของมหาชน โดยการกระทำของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการทางนิติบัญญัติหรือบริหาร และภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์และดำเนินการจ่ายค่าชดเชยให้แก่เจ้าของทรัพย์สินเดิม”

Eyclopedia Dalloz ได้ให้ความหมายของคำว่า “การโอนเป็นของรัฐ” หมายความว่า “การใดอันกระทำโดยอำนาจมหาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายบุคคลในประเภทแห่งกิจการใดๆ มาเป็นของรัฐ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและมีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนด้วย”

TheWorld Book Encyclopedia ได้ให้ความหมายว่า “การโอนเป็นของรัฐ” คือ “การควบคุมและเป็นเจ้าของในการก่ออุตสาหกรรมต่างๆ ของชาติ โดยรัฐบาลประเทศนั้นๆ อุตสาหกรรมต่างๆ ที่รัฐโอนมาดำเนินการนั้น ปกติจะเป็นกิจการเพื่อสาธารณูปโภคในประเทศ สังคมนิยมบางประเทศรัฐจะเข้าดำเนินการที่สำคัญทั้งหมดทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองโดยมี

ความมุ่งหมายเพื่อผลิตที่ดีกว่าและเพื่อบริการประชาชน”(The World Book Encyclopedia, vol.14 (U.S.A.: n.p., 1977))

Black Law Dictionary ให้ความหมายว่า “การโอนเป็นของรัฐคือการเข้ายึดและควบคุมกิจการของเอกชนโดยรัฐ” (Nationalization: The acquisition and control of privately owned business by government)

ดร.จุมพต สายสุนทร ได้ให้ความหมายของคำว่า Nationalization ไว้ว่า “การใช้อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ของรัฐเหนือดินแดนของตนในการเวนคืนหรือการโอนกิจการและทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ในดินแดนของรัฐนั้นไม่ว่าจะมีการชำระค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ก็ตาม”

จากความหมายการโอนกิจการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการอธิบายถึงลักษณะหรือความหมายของคำว่า “โอน” และสิ่งที่ถูกโอนไปเป็นของรัฐ ซึ่งก็คือ กิจการ หรือทรัพย์สินในกิจการนั้นๆ รวมถึงสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ด้วย

ดังนั้นกิจการและทรัพย์สินในกิจการจึงเป็นส่วนหนึ่งซึ่งอาจถูกโอนไปเป็นของรัฐ นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว นักวิชาการบางท่านยังกล่าวในลักษณะทำนองว่า การโอนกิจการและทรัพย์สินของนักลงทุนเป็นของรัฐ ตรงกับคำว่า “Nationalization” ในภาษาอังกฤษ

สำหรับในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ซึ่งมีเรื่องของหลักประกันการโอนกิจการมาเป็นของรัฐในมาตรา 43 ก็ได้มีการบัญญัติถึงบทนิยามของคำว่า “การโอนกิจการ” เอาไว้แต่อย่างใด ซึ่งอาจารย์ โกศล ฉันทกุล ได้อธิบายไว้ว่า “เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนได้บัญญัติหลักประกันนี้ไว้เกือบทุกฉบับ และในทางปฏิบัติยังไม่เคยมีกรณีบังคับโอนกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริมเป็นของรัฐเลย”

คำที่ควรพิจารณาคือ “โอน” จะหมายความว่าอย่างไร เพราะพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนไม่ได้ให้คำนิยามไว้ ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า คำว่า “โอน” หมายถึง การโอนกรรมสิทธิ์หรือการเข้าถือกรรมสิทธิ์โดยรัฐผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตน เพื่อเข้าควบคุมในกิจการหรือทรัพย์สินของนักลงทุน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ อันเป็นความหมายเดียวกับคำว่า “Nationalization” ในภาษาอังกฤษ ต่อมาจึงมีการออกกฎหมายเพื่อเวนคืนในทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อนำอสังหาริมทรัพย์นั้นเข้ามาเป็นของรัฐต่อไป

และคำว่า “กิจการของผู้ได้รับการส่งเสริม” ซึ่งหมายความรวมถึง กิจการใดๆ ในการลงทุนทั้งหมด ทั้งในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม

เมื่อศึกษาถึงความหมายและความเห็นของนักวิชาการต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าการโอนกิจการเป็นของรัฐ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Nationalization” ซึ่งมีความหมายเดียวกับการโอนเป็นของรัฐ

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ความหมายของ การโอนกิจการมาเป็นของรัฐ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุมหรือความเป็นเจ้าของในกิจการ หรือทรัพย์สินของนักลงทุนมาเป็นของรัฐ โดยเป็นการที่รัฐใช้อำนาจตามหลักอธิปไตยถาวรเหนือทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง เมื่อรัฐเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม หรือมีโครงการในการจัดทำบริการสาธารณะ หรือเพื่อการรักษาความปลอดภัยเพื่อความสงบสุขของรัฐ รัฐจึงทำการโอนกิจการของนักลงทุนเอกชนมาเป็นของรัฐ

5. นักลงทุน หมายถึง ผู้ที่มุ่งหวังที่จะได้รับผลตอบแทนในระยะยาวจากการลงทุนในกิจการนั้นๆ

6. อสังหาริมทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์ที่นำไปไม่ได้ คือ ทรัพย์ที่ติดอยู่กับที่ เช่น ที่ดิน (กฎ) ที่ดินที่ทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความถึงทรัพย์สิทธิอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย

7. อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกิจการส่วนที่เหลือ หมายถึง ทรัพย์สินอื่นใดที่เหลือจากการเวนคืนเป็นการถาวรอยู่กับที่ดินหรือในกิจการที่ถูกเวนคืน